

stĺp - lat. *columna* > *intercolumnium* ; franc. *colonne* > *kolonáda*; gréc. *stéla*

-podporný *architektonický článok*; oporný stavebný prvok s kruhovým, polygonálnym alebo inak *profilovaným prierezom*; pôvodne niesol *kladie* (*Mykény, grécke antické umenie*), od rímskych čias (pozri *rímske antické umenie*) tiež *múry nad oblúkmi*; stĺp bol používaný aj dekoratívne, bez nosnej funkcie; stĺp môže stáť samostatne alebo *predsadený pred pilier* alebo *múr*, z ktorých iba čiastočne *vystupuje* vo forme *štvrtstĺpu, polosťpu, trojštvrťového stĺpu (stĺp predsadený, pri väčšej výške, ale menšom priereze sa nazýva prípora)*; základné časti stĺpu: *pätka, driek, hlavica* (funkčne nevyhnutný iba driek); stĺp sa môže *zužovať smerom nahor alebo dolu (stĺp krétsky; pozri entáze)*

pozri *stĺp antický, pilaster, pilier, pilota, prípora; atlant, herma, karyatída, kanéfora, telamón, kolos; columna caelata, columna cochleata, columna rostrata/rostrálny stĺp, svätajánsky, morový, mariánsky, trojičný stĺp, viničný stĺp, zväzkový stĺp, stambha; padrao; pódium, stylobat, hlavica, driek, tambur, podnož, päťka, piedestál, anuli, scamila; bosáž prstencová, stoa, portikus, kryptoportikus; tordovanie, tropaeum; arkáda, ambit, kolonáda; tzv. päť stĺpov islamu; os sveta intercolumnium/mezostylon*

stĺp antický - v počiatkoch *archaického obdobia* vo forme *monolitu*, neskoršie *driek* vo forme *zostavy bubnov* (pozri *tambur*); jednotlivé časti: *abakus, echinos, prstenec, hypotrachelion, driek, päťka stĺpu, stylobat; kanelúra, chodník/plôška, entáze, scotia, trochilus, torus, tambur*

pozri *stĺpový poriadok grécky, stĺpový poriadok rímsky; dórsky, iónsky, korintský sloh; dórsky, iónsky, korintský poriadok; dórsky, iónsky, korintský stĺp; kompozitný poriadok, toskánsky poriadok; volúta, akant; atlant, karyatída, kanéfora, telamón; antická architektúra*

Zostava bubnov korintského stĺpu (trosky chrámu Dia Olympského v Aténach)

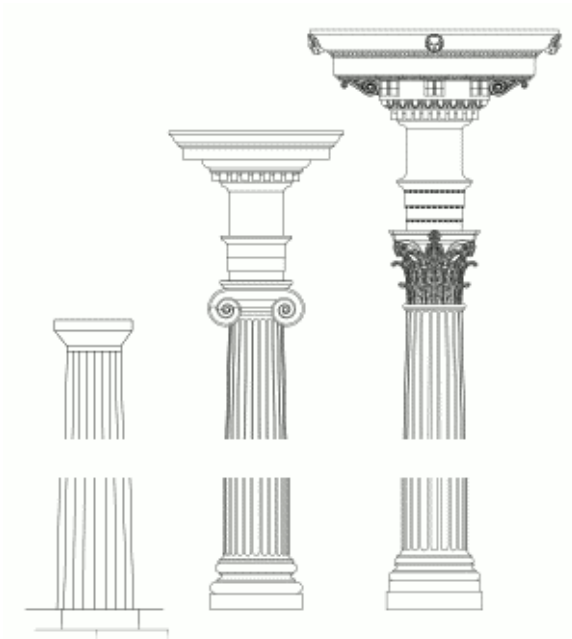

Schéma dórskeho, iónskeho a korintského stĺpu

G. Romano: Detail fresky Pád Gigantov v Palazzo del Te v Mantove (1526-1534)

G. P. Pannini: Capriccio s klasickými ruinami (detail, 18.st.)

stĺp Ašókov - *Ašókové stĺpy*

stĺp byzantský - *byzantský stĺp*

stĺp dórsky - *dórske stĺpy*

stĺp džed - *džed*

stĺp egyptský - *zväzkový stĺp lotosový alebo papyrusový; z jeho kalichovitej hlavice odvodená korintská hlavica; pozri hlavica egyptská*

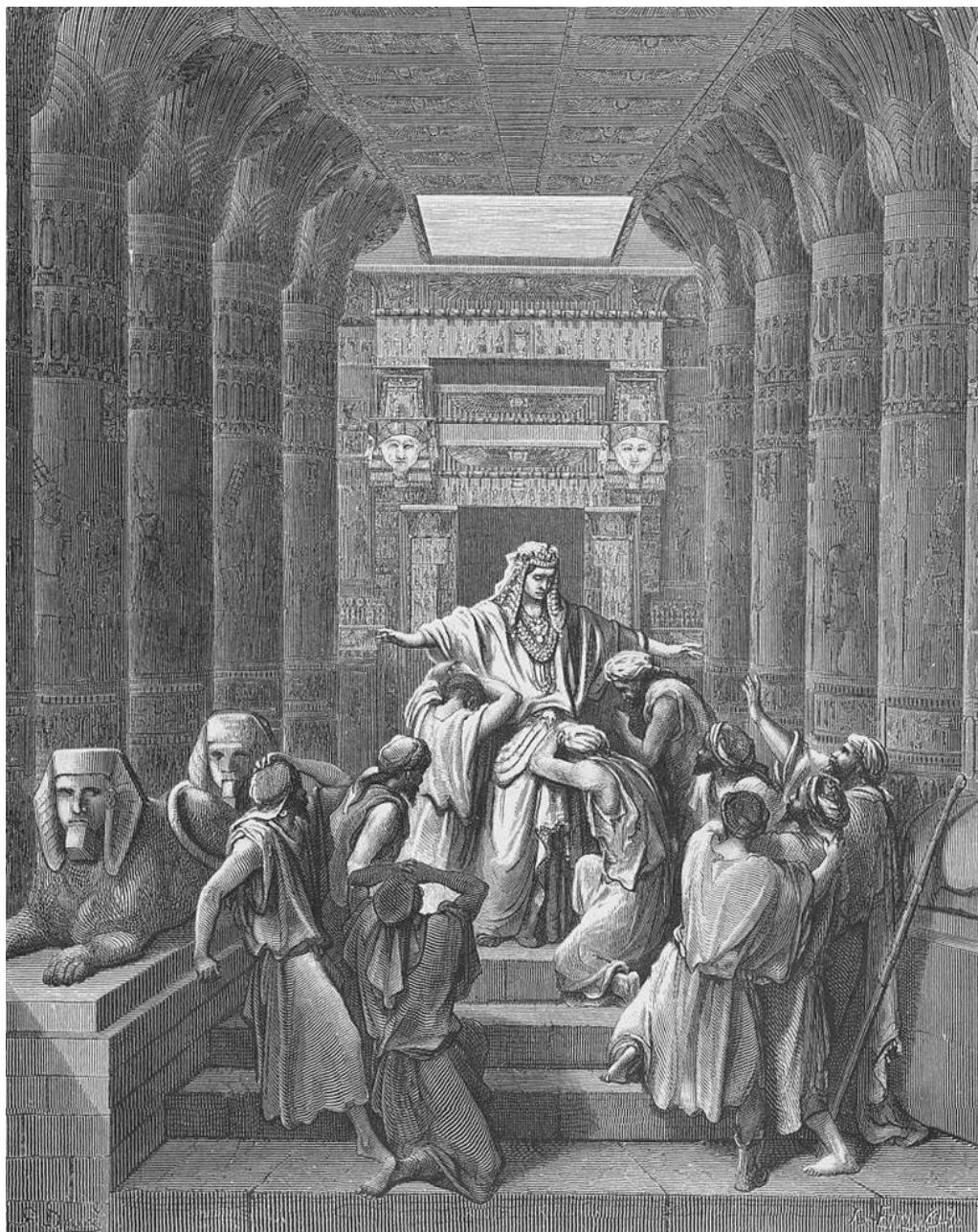
<http://en.wikipedia.org/wiki/Karnak>

J. Martin: Siedmy mor (1823)

Egyptský papyrusový stĺp na rekonštrukcii Sahureho pyramídy

G. Doré: Jozef sa dáva spoznať svojim bratom (drevoryt, 1866)

stĺp hadovitý - románsky typ stĺpu so zvislo členitým drikom v tvare špirály; porovnaj *tordovaný stĺp*

stĺp hanby - pozri *pranier*, *columna Maenia*

stĺp Héliov - *Héliov stĺp*

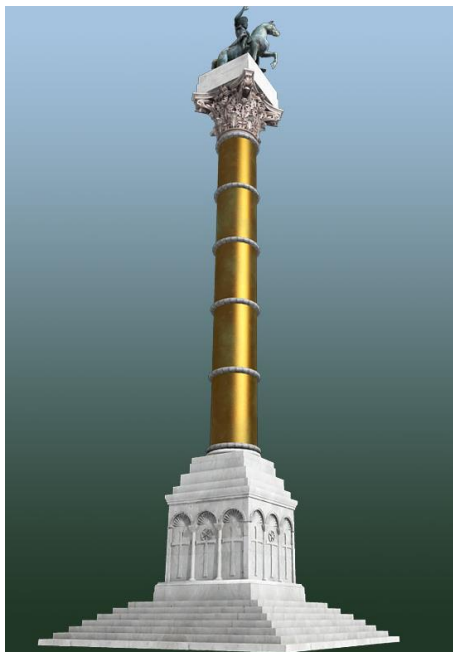
stĺp hríbový - *hríbový stĺp*

stĺp iónsky - *iónsky stĺp*

tzv. stĺp islamský - *tzv. päť stĺpov islamu*

stĺp Justiniána (v Konštantínopolu) - stĺp zo 6.st., postavený po vzoru *Konštantínovho stĺpu s pásovým vlysom*

www: Justiniánov stĺp stál na juho-západ od chrámu Hagia Sophia a bol takmer rovnako vysoký; bol postavený z tehál a pokrytý bronzovým opláštením; na jeho vrchole bola socha cisára Justiniána (†565) na koni; jeho ľavá ruka držala glóbus, pravá ruka zdvihnutá ukazovala k východu; bola pravdepodobne jedinou monumentálnou sochou cisára, ktorá prežila až do neskoršej byzantskej doby, a možno to je dôvod, prečo sa potom tiež verilo, že reprezentovala Konštantína Veľkého; stĺp a socha boli zničené krátko po dobytí Konštantínopolu v roku 1453

Rekonštrukcia Justiniánovho stĺpu
Socha cisára Justiniána na vrchole Justiniánovho stĺpu

stĺp kandelábrový - kandelábrový stĺp

stĺp kanelovaný - kanelovaný stĺp

stĺp knosského typu - iný výraz pre krétsky stĺp

stĺp Konštantínov -

stĺp korintský - korintský stĺp

stĺp krétsky/stĺp knosský - zužujúci sa smerom dole; tiež užívaný termín *stĺp knosského typu* (pozri Knossos); pozri *Levia brána*

Knosský stĺp (Knossos)

stĺp lotosový - lotosový stĺp

stĺp Maeniov - column Maenia

stĺp magický - stĺp bez podpornej funkcie (pozri *apotropaion*); pozri *ašery*, *jelenie kamene*, *Hathorine stĺpy*, *Boaz a Jachin*, *stĺp mariánsky*, *stĺp morový*, *stĺp svätajánsky*, *stĺp trojičný*, *stĺp viničový*, *Rolandov stĺp*; *Melkart*; *mágia*

stĺp mariánsky - *mariánsky stĺp*

stĺp Marca Aurélia - http://sk.wikipedia.org/wiki/St%C4%BAP_Marka_Aurelia

stĺp Memnónov - *Memnónove kolosy*

stĺp monolitický - *archaický* typ stĺpu vytesaný z jedného kusu; pozri *monolit*

stĺp morový - *morový stĺp*

stĺp mučenícky - *pašiový stĺp*

stĺp papyrusový - *papyrusový stĺp*

stĺp pašiový - *pašiový stĺp*

stĺp perzský - *perzský stĺp*

stĺp predsadený - *predsadený stĺp*

/stĺp predstavený - *predstavený stĺp*

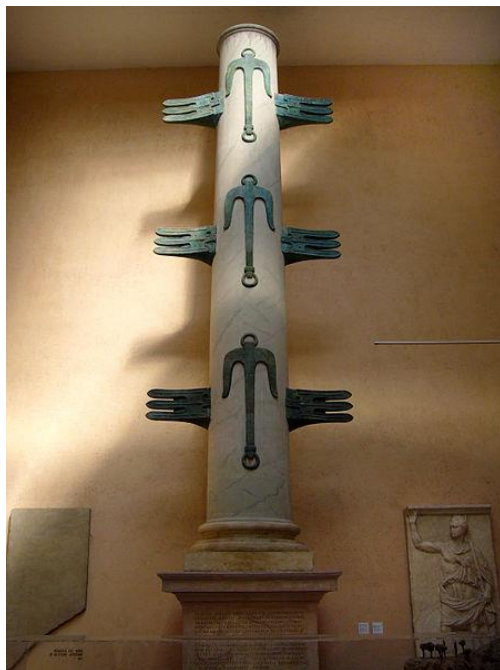
stĺp prepásaný - *prepásaný stĺp*

stĺp Rolandov - *Rolandov stĺp*

stĺp rostrálny/stĺp zobcový - z lat. *rostratum* – „bodec“; lat. *columna rostrata*

-*stĺp* zdobený čeleňami ukoristených lodí, zo začiatku skutočných, neskoršie ich symbolov

Baleka: čestný stĺp stavaný v *rímskej antike* na pamäť víťazstva v námornej bitke a zdobený *trofejami*, lodnými zobcami (*rostrum*) lodí; prvý stĺp bol postavený 261 pr.Kr. na rímskom *Fore romanum* konzulovi Gaiovi Duiliusovi, ktorý roku 260 pr.Kr. zvíťazil pri Mylae na Kartágincami; typ *námorného pamätníka* sa udržal do 19.storočia (1810 podľa návrhu T. de Tomony postavili dva zobcové stĺpy v Petrohrade; sú 32m vysoké a na úpäti majú *alegorické* sochy)

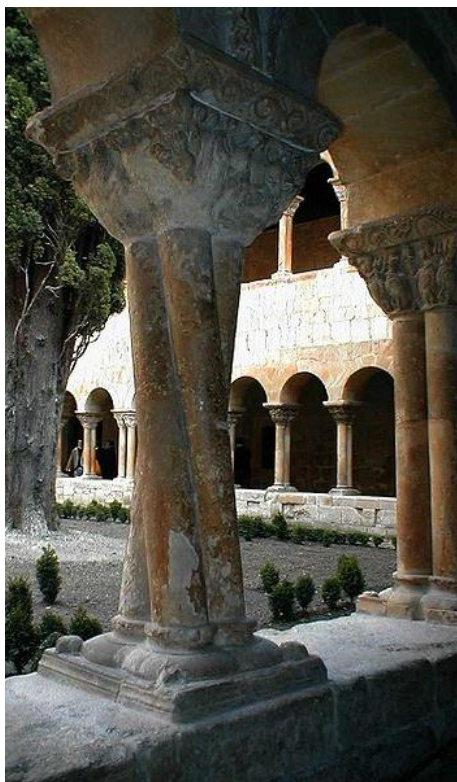
replika rostrálneho stĺpa Gaia Duilia

stĺp soľný - *soľný stĺp*

stĺp stáčaný - *tordovaný stĺp*

stĺp svätajánsky - *svätajánsky stĺp*

stĺp tordovaný/stáčaný - *tordovaný stĺp*

Románsky tordovaný stĺp (kláštor Silos, 11.st.)

Románske tordované stĺpy (ambit San Paolo fuori le Mura v Ríme)

Barokové tordované stĺpy (Bernini: Baldachyn baziliky sv. Petra v Ríme)

stĺp Trajánov - Trajánov stĺp
stĺp trojičný - trojičný stĺp

http://sk.wikipedia.org/wiki/Bansk%C3%A1_%C5%A0tiavnica

stĺp trojštvrťinový/stĺp trojštvrťový - *stĺp* alebo *prípora*, vystupujúce z múru alebo z jadra *pilierra* iba z troch štvrtín; častý vo vrcholnej *renesancii*

stĺp vendômsky - *vendômsky stĺp*
stĺp viničový - *viničový stĺp*
stĺp zauzlený - *zauzlený stĺp*
stĺp zobcový - *rostrálny stĺp*
stĺp zoomorný so šelmami - *zoomorný stĺp so šelmami*
stĺp zvážkový - *zvážkový stĺp*
stĺp zvierací - *zvierací stĺp*
stĺpy združené -

J.-L. David: Antiochus a Stratonice (1774)

stĺpikový kostol - *kostol stĺpikový*

stĺporadie - tiež *kolonáda*; rad stĺpov ako architektonický prvok s konštrukčnými aj estetickými funkciami; dôležitá súčasť architektúry od antiky; pozri *columna/stĺp*, *interkolumnium*; *ambit*, *kolonáda*, *ochodza*: *deambulatorium*, *stoa*, *porticus*, *kryptoporticus*, *dipteros*

-pod heslom *kolonáda*: franc. *colonne* – „*stĺp*“; *stĺporadie*, stĺpová *chodba* s vodorovným *architrávom*, t.j. bez oblúkov na rozdiel od *arkády*; v egyptskej architektúre chrámová *ochodza*, v antike *stoa*, *agora*, *fórum*, *porticus*; v stredovekej architektúre *ambit*, *chórová ochodza*; pozri *exedra*

J. Tintoreto: Kristus a cudzoložnica (16.st.)

stĺpová kašna - kašna stĺpová

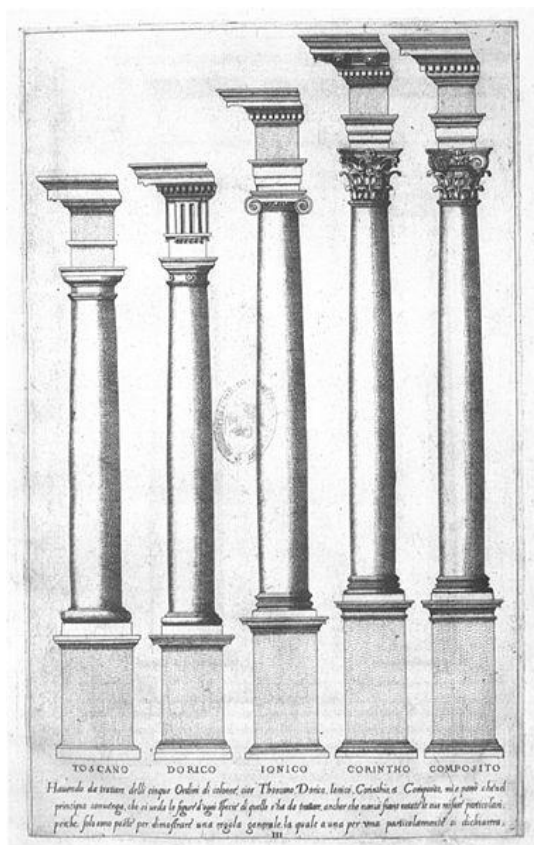
stĺpová sieň - sieň stĺpová

stĺpové božie muky - božie muky stĺpové

stĺpovníci - styliti

stĺpový poriadok - súhrnné označenie piatich antických *architektonických poriadkov*, ktoré predstavujú podľa ustálených tvarových a proporčných zásad obmeny podpory a kladia v *architrávovom systéme*; pozri *stĺp antický; dórsky, iónsky, korintský, toskánsky a kompozitný poriadok; vysoký poriadok/kolosálny poriadok*; L. B. Alberti, Vignola

delenie stĺpového poriadku podľa Vignolu:

toskánsky, dórsky, iónsky, korintský, kompozitný

stĺpový poriadok grécky - *dórky, iónsky a korintský poriadok*; pozri *interkolumnium*
stĺpový poriadok rímsky - *toskánsky a kompozitný poriadok*

-stĺpové poriadky rímskej antiky; pozri rímsko-toskánsky poriadok

stĺpy Hathorine - *Hathorine stĺpy*

stĺpy Herkulove - *Hercukove stĺpy*

stĺpy Memnónove - *Memnónove kolosy*

tzv. **stĺpy islamu** - pozri *päť slúpov islamu*

sto - pozri *symboly číselné; hekto*

Sto štyridsať štyri tisíc spravodlivých vyzýva k odplate - dvanásty grafický list Apokalypsy Dürerovej, ktorý zodpovedá námetu *Hora Sion*

A. Dürer: 144 000 spravodlivých vyzýva k odplate

stoa - urbanistický prvok antického mesta; grécka monumentálna *stĺpová sieň* (viacloďová aj poschodová) vo funkcii spoločenského, úradného aj obchodného centra; vytvára priestor z jednej strany uzavretý stenou a z druhej otvorený *kolonádou* do vonkajšieho priestoru; stoa často zdobená plastikami a maľbami (*stoa poikilé*); niekedy používaný názov *porticus*; pozri *stĺporadie*; *urbanizmus*; *stoicizmus*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Stoa>

Raffael: Aténska škola

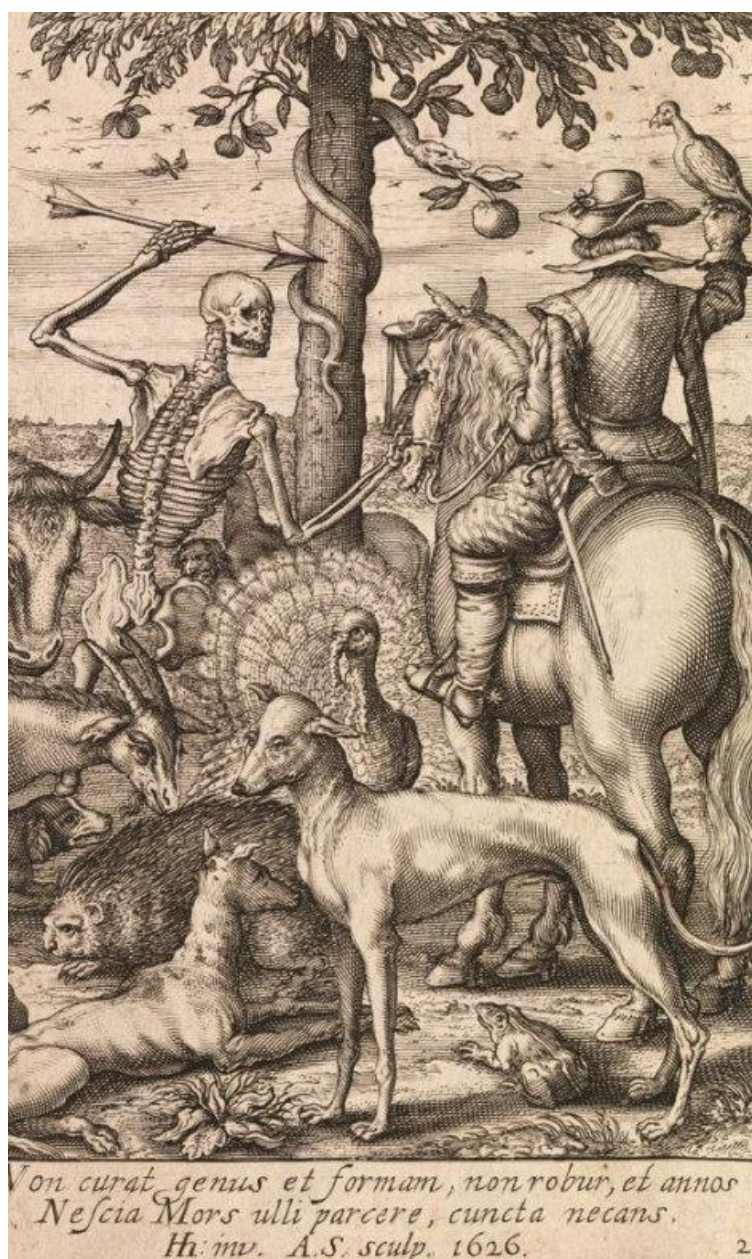
stoa poikilé - portikus vyzdobený maľbou; pozri *stĺp*, *stĺporadie*

Stock Adries Jacobsz - (†1648); holandský reprodukčný rytec; pracoval v priebehu prvej pol. 17.st., a to predovšetkým v *Haagu*; všetky jeho známeho práce sú podľa návrhov iných umelcov;

<https://art.famsf.org/andries-jacobsz-stock>

A. J. Stock podľa Tommaso Vincidor: Albrecht Dürer (rytina, 1629)

J. Stock podľa H. Goltziusa: Smrť, sokoliar a zvieratá (rytina titulného listu Memento mori, 1626)

J. Stock podľa J. de Gheyna II : Smrť a dievča (rytina, vanitas, 1610-1620)

Stock Henri John - (†1930); pozri *apokalyptické motívy*

<http://www.artmagick.com/pictures/artist.aspx?artist=henry-john-stock>

https://www.google.sk/search?q=Stock+Henri+John&espv=2&tbm=isch&imgil=7eliiDo--stOIM%253A%253BoE44fEauK-b0eM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.pinterest.com%25252Fpin%25252F226587424975929790%25252F&source=iu&fir=7eliiDo--stOIM%253A%252CoE44fEauK-b0eM%252C_&usg=__36OVch2TAR7WRuppxn_GWS51wPQ%3D&sa=X&ei=-iUCVP_hcYSJ7Aa6wIHYCw&ved=0CCEQ9QEwAA&biw=1858&bih=995#facrc=__&imgdii=__&imgrc=7eliiDo--stOIM%253A%3BoE44fEauK-b0eM%3Bhttp%253A%252F%252F25.media.tumblr.com%252Ftumblr_m7j62nc3Vt1rv2dfko1_1280.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.pinterest.com%252Fpin%252F226587424975929790%252F%3B1024%3B769

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Book_of_Revelation

H. J. Stock: Videl som hviezdy padat' z neba (6.pečat')

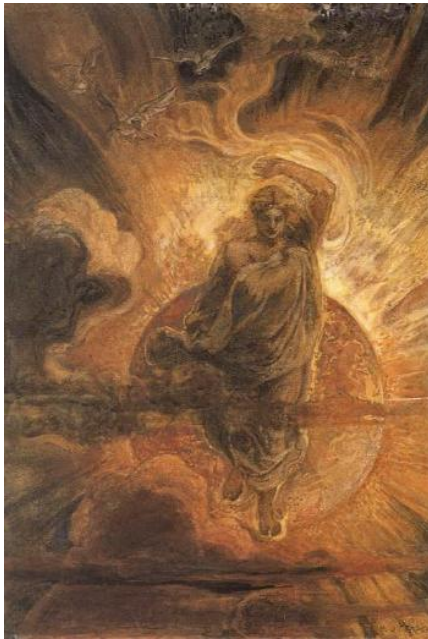
H. J. Stock: Mesiac bol ako krv (6.pečat')

H. J. Stock: Boh im zotrie každú slzu (Nové nebo a nová zem)

H. J. Stock: Veľký červený drak a žena odetá slnkom

H. J. Stock: Anjel stojaci v slnku (Vít'azstvo Kráľa kráľov nad šelmou a antikristom)

H. J. Stock: Drak uvrhnutý do ohnivého jazera (Premoženie diabla)

H. J. Stock: Dvadsaťštyri starcov (Oslava Boha stvoriteľa)

H. J. Stock: Nevieška babylonská

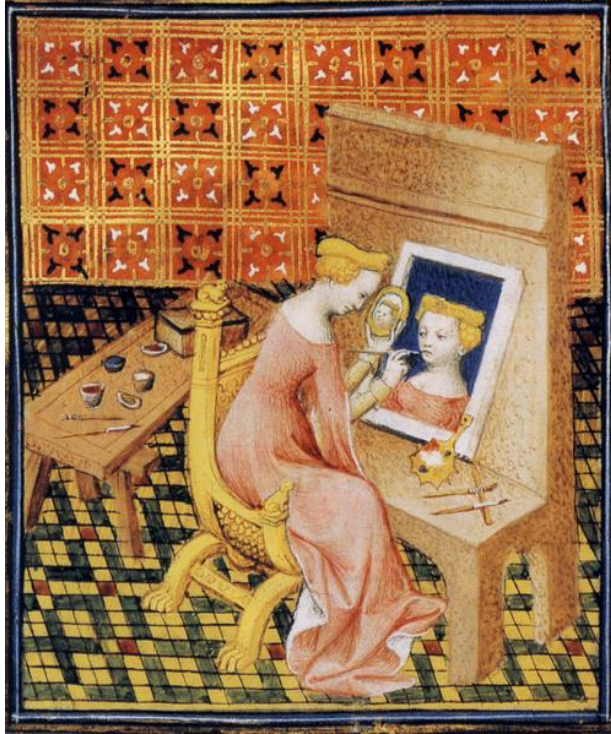
stodola - pozri *ľudová architektúra*

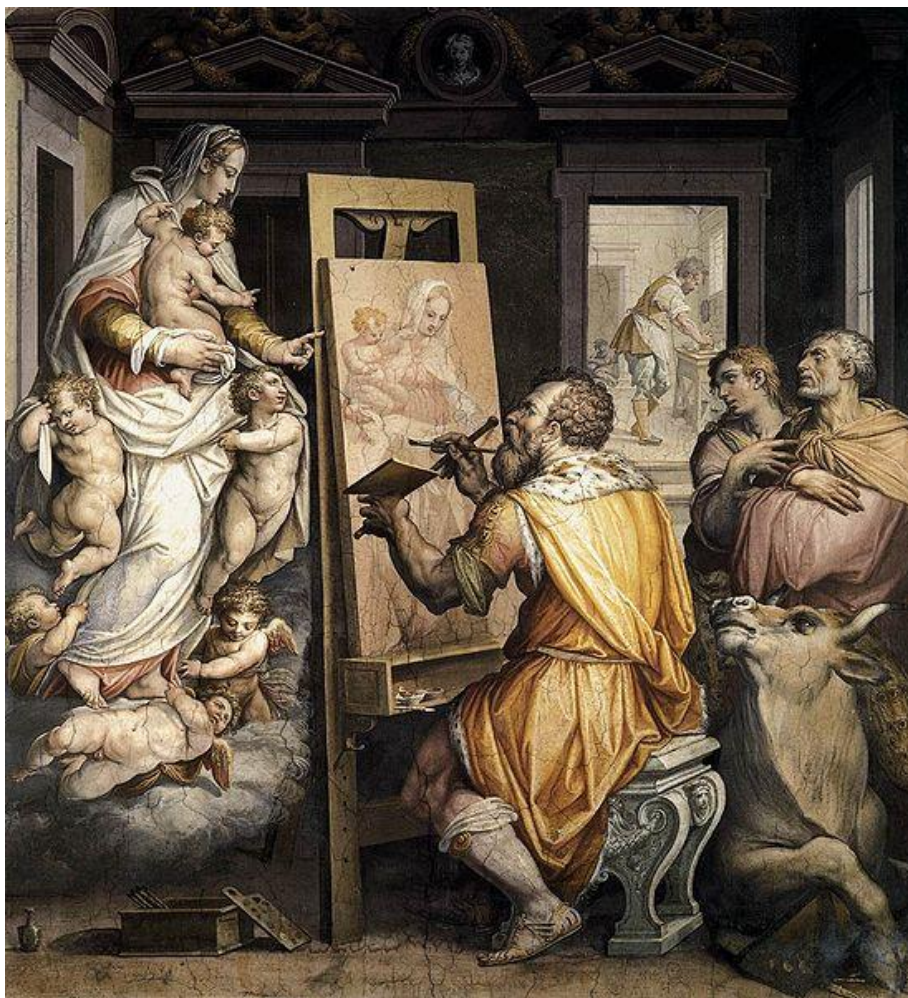
C. Saftleven: Interiér stodoly so ženou pripravujúcou jedlo (17.st.)

stoicizmus - smer v starovekej filozofii, ktorý sa usiloval o *múdrost'* a životnú vyrovnanosť; škola stoikov bola založená Zenónom okolo 300 pr.Kr. v *Aténach* a svoje meno dostala podľa starogréckej stĺpovej siene (*stoa*), v ktorej výučba prebiehala; pozri *Peter Mučeník*; *Poseidonios z Apameie*, *Karneades z Kyrény*; *Komenský*

stojan maliarsky/štafle - stojan, na ktorý sa pri maľbe upevňuje *rám napínací* (pozri *blintrám*) s plátnom, *maliarska doska*, tuhý *kartón* apod.; ateliérový stojan je väčší a ťažší, umožňuje nastaviť výšku, upnutie maliarskej *podložky* a máva aj dosku, ktorú je možné sklopiť do potrebného uhla; doska je stolčekom pre maliarske potreby a pod.; stojan poľný je ľahká skladacia trojnožka, používaná v maľbe v *plenéri* a pre menšie formáty obrazov

Miniatúra z „De mulieribus claris“ (15. st.)

G. Vasari: Sv. Lukáš maľuje Pannu Máriu (freska, Basilica della Santissima Annunziata, Florencia, 1565)

K. L. Libay: Vidiecka žena zo Salzburgu

J. Alt: Pohľad z umelcovho ateliéru v Alservorstadt proti Dornbachu (1836)

L. Corinth: Autoportrét v ateliéri (1914)

stojan modelovací - modelovací stojan

Stokes Marianne - (†1927); rakúska maliarka; po sobáši s krajinárom Adrianom Scottom Stokesom (†1935) žila v Anglicku; považovaná za jedného z najväčších umelcov viktoriánskeho Anglicka (pozri viktoriánske umenie, viktoriánsky sloh)

http://en.wikipedia.org/wiki/Marianne_Stokes

M. Stokes: Aucassin a Nicolette (19.st.)

stola - z gréc. stolé – „odev, slávnostné rúcho“

-rímsky ženský odev určený pre slobodné a vznešené Rimanky na verejnosti (porovnaj *tunica intima*); odvodená z gréckeho *chitónu*, s bohatým riasením; na rozdiel od chitónu zošívaná po bokoch > vznikali niekedy krátke rukávy; stola zakázaná otrokyniam (aj prepusteným) a *hetéram*; stola v podobe *štóly* zostala v oblečení *katolíckych* duchovných dodnes; pozri *móda*, *liturgický odev*

www: vrchný odev starorímskych žien, nosený na spodnej tunike; písané aj štola

stolárstvo, sústružníctvo - pozri sv. Jozef, Erazmus/Elmo/Telmo; *remeslá*

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B2%D1%8F%D1%82%D0%BE%D0%B5_%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE

Sústružník pri práci (iluminácia z Biblie svätého Ľudovíta, circa 1220-1240)

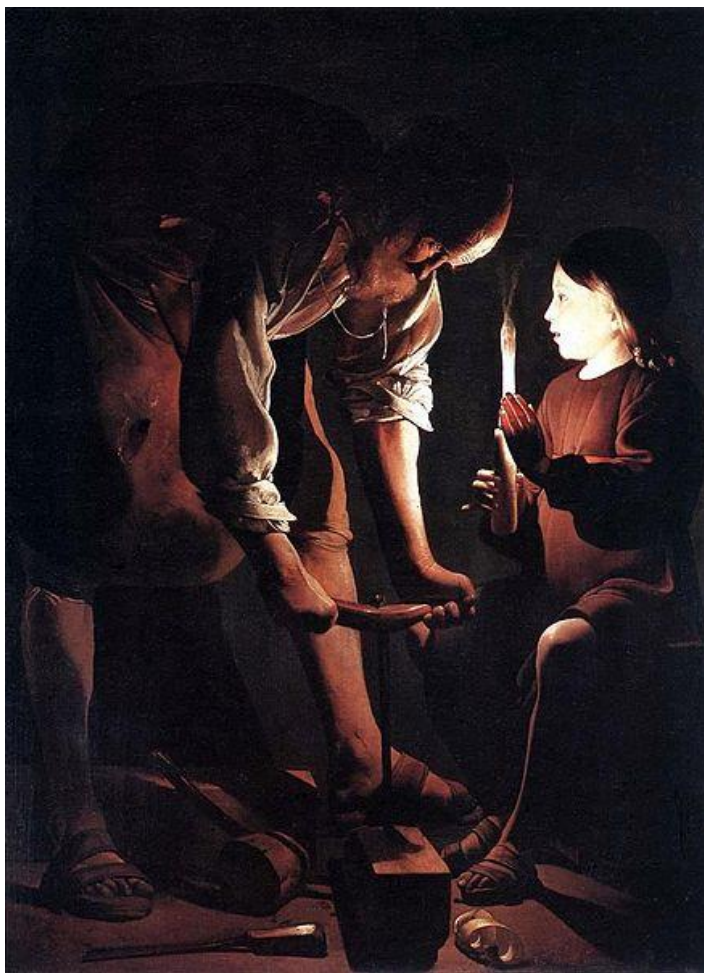
J. J. van Viet: Sústružník (1635)

R. Campina: sv. Jozef (pravé krídlo triptychu oltára Merode, 1428)

J. Saenredam podľa H. Goltziusa: Poludnie (1600)

G. de La Tour: Sv. Jozef (17.st.)

Pierre Jean Mariette, F. Vanni (autor predlohy), F. Ragot: Svätá rodina so svätou Annou v Jozefovej dielni (medirytina, 1660-1670)

Stredoeurópsky grafik zo 16.storočia: Iniciála K SO stolárom (medirytina, 1500-1600)

L. Giordano: Sen sv. Jozefa (17.st.)

J. J. van Joris: Stolár (1635)

Ch. Weigel st.: Sústružník (medirytina, 1698)

stolári francúzski - *francúzski stolári*
stolárska hoblica -

Ch. Weigel st.: Výrobca škatúl (medirytina, 1698)

stolársky glej - *glej stolársky*

stolica - 1.sedadlo, stolička; pozri *mobiliár, legátka*

2.katedra

3.stredoveká správna jednotka v uhorskom štáte od poč.14.st. do 1849

stolica apoštolská - *apoštolská stolica*

stolička - pozri *tonetka; nábytok*

stolička rozkladacia - Heinz-Mohr v súvislosti s heslom *obdobia života*: skladacia stolička je symbolom deväťdesiatročného muža; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

stolík toaletný - *toaletný stolík*

stolná hra - český výraz pre *doskovú hru*

stolný oltár - *oltár stolný*